

Bijlage VSBO PKL

2021

tijdvak 1

mei

07.30 - 10.00 uur

Nederlands

Tekstboekje

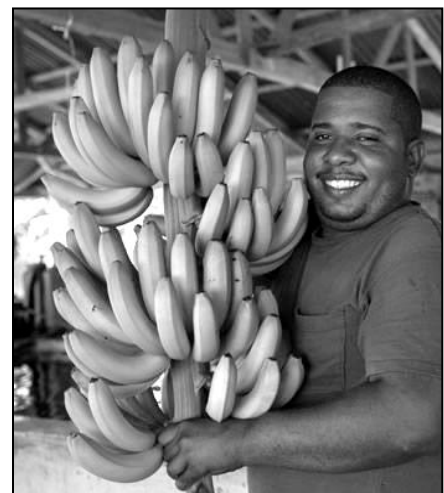
Tekst 1 Trots op elke tros

Onze bananen zijn niet alleen erg lekker en gezond; ze dragen ook het Fairtrade keurmerk. Dat betekent dat ze verbouwd worden met respect voor de lokale natuur en de bananenproducenten in Ecuador.

De boerenorganisaties krijgen tenminste de Fairtrade minimumprijs en een vaste ontwikkelingspremie voor hun bananen. Hiermee kunnen de bananenboeren en arbeiders zelf werken aan de verbetering van hun situatie. Deze Fairtrade premie wordt niet alleen gebruikt om te investeren in productiemiddelen, ...X... bijvoorbeeld ook in gemeenschapsprojecten zoals medische zorg, onderwijs en huisvesting.

Bovendien worden bananen met het Fairtrade keurmerk altijd geteeld met zorg voor het milieu. In alle opzichten lekker duurzaam, dus geniet ervan!

"Dankzij de Fairtrade premie kunnen we betere medische zorg krijgen en studiebeurzen voor onze kinderen. We kunnen ook een verzoek indienen voor het verkrijgen van een lening."

Naar: advertentie in Allerhande, 2018

Tekst 2 Arubaanse prikichi met uitsterven bedreigd

1 Oranjestad – De Aratinga *Pertinax Arubensis*, beter bekend als de Arubaanse parkiet oftewel de prikichi, behoort tot de inheemse soorten van Aruba en is uniek in de wereld. Directie Natuur en Milieu (DNM) vindt het jammer dat men tegenwoordig minder prikichi's ziet. Daarom wil DNM informatie geven over wat de bevolking zelf zou kunnen doen om deze soort te helpen.

2 Volgens Greg Peterson van Aruba Birdlife Conservation (ABC) is sinds 2010 ongeveer 95 procent van de prikichi's verdwenen. DNM wijst op diverse oorzaken voor de afname van deze vogelsoort, zoals uitbreiding van hotelprojecten en bouw van huizen en wegen. Daarnaast vormen katten en slangen een bedreiging voor de prikichi. Ten slotte ligt de focus op de mens: mensen halen de prikichi's uit hun nest.

3 Het is volgens de wet verboden om prikichi's uit hun nest te halen of zonder reden hun woonomgeving te verstoren. Het is ook verboden om beschermde soorten te doden, of schade toe te brengen aan hun nesten. Het is verboden en strafbaar om een beschermde soort te vangen en te verkopen. In het

Landsbesluit bescherming inheemse flora en fauna staan de namen van de beschermde soorten. Ook de prikichi wordt genoemd.

4 Mensen kunnen de prikichi helpen door vruchtdragende planten en fruitbomen te planten in eigen tuin. De prikichi houdt van de bessen van de flaira, vruchten die aan cactussen groeien, tuturutubonen en fruit zoals de shimaruku, mispel en mango.

5 Ziet u mensen die zich niet aan de wet houden? Doe dan aangifte via www.infraruba.com. Elke melding wordt serieus behandeld. Overtreders kunnen een boete krijgen.

6 DNM wil tot slot de bevolking wijzen op de website dnmaruba.org waarop mooie foto's van prikichi's te vinden zijn. Ook op de website van Parke Nacional Arikok staat veel informatie.

Naar: Amigoe, september 2018

Tekst 3 Kant-en-klaar wasbordje

Thaise kliniek introduceert de 'instant sixpack'

- 1 *Het Masterpiece ziekenhuis in de Thaise hoofdstad Bangkok heeft een innovatieve plastische chirurgietechniek geïntroduceerd waarmee mensen in korte tijd een realistische sixpack op hun buik kunnen krijgen. De chirurgen in het hospitaal werken niet met implantaten, maar passen plaatselijk liposuctie toe, waardoor na genezing een 'wasbordje' ontstaat.*
- 2 Volgens ziekenhuisdirecteur Maschamadol is de opvallende behandeling niet illegaal, omdat het hospitaal een vergunning heeft en door de Thaise overheid wordt erkend als officieel instituut waar cosmetische en andere operaties mogen worden gedaan. "Inmiddels hebben in een jaar tijd al bijna dertig mensen bij ons aangeklopt voor de ingreep. Na behandeling gingen ze allemaal met een grote glimlach weer naar huis." Zijn patiënten zijn voor het merendeel fanatieke, mannelijke fitnessers die ondanks keihard trainen maar geen fel-begeerd wasbordje ontwikkelden.
- Verbanden**
- 3 Volgens het ziekenhuis, zo wordt gemeld op Facebook, is de sixpack liposuctie een dagbehandeling. De ingreep, die omgerekend 3400 euro kost, wordt gedaan onder narcose. "De chirurg doet een laserliposuctie die groeven maakt tussen de buikspieren. Na de operatie ziet de buik er wat eigenaardig uit met dikke verbanden," benadrukt Maschamadol. "De gazen zijn bedoeld om het bloed op te zuigen op de plekken waar het buikvet is weggehaald, en om de buik in de juiste vorm te dwingen." Na een paar dagen moeten de nepbuikspieren een feit zijn, maar het duurt vervolgens nog weken voordat het wasbordje er natuurlijk uitziet. Het ziekenhuis adviseert overigens om verder te gaan met trainen voor 'een nog mooier resultaat'.
- 4 Op de Facebookpagina van het hospitaal staat veel commentaar van mannen die de behandeling lieten doen. Eén daarvan is fanatieke sporter Ome Pangpaparn, die de afgelopen jaren gefrustreerd raakte, omdat hij maar niet de buik kreeg die hij ambieerde. "Omdat de spierontwikkeling op mijn buik niet wilde lukken, besloot ik het over te laten aan een arts." Ome deelt een profiel-foto van zichzelf en stelt dat hij dankzij zijn kunstmatig gevormde buikje weer een gelukkig mens is en vol zelfvertrouwen zit.
- 5 De operatie, zo wordt gesteld, kan overigens alleen worden gedaan bij mensen – zowel mannen als vrouwen – met een bescheiden buikje. Helaas is de behandeling voor mensen met een droog en afgetraind lichaam zonder noemenswaardig vet niet mogelijk, en ook niet bij hen die extreem veel buikvet hebben.

Naar www.ad.nl

Tekst 4 Kas di Kunuku

Geachte heer/mevrouw,

1 Museo Kas di Kunuku is een interactief museum in de open lucht. Het thema van het museum is: 'Het dagelijkse leven rond een kunukuhuisje'. U krijgt er een beeld van het leven op het platteland in de periode kort na de afschaffing van de slavernij.

2 Voor het onderhoud en de uitbreiding van het museum hebben wij uw hulp nodig. Uw donatie, hoe klein die ook mag zijn, zal een blijvende bijdrage leveren aan het behoud van dit museum en ons cultureel erfgoed.

3 Met uw donatie van minimaal Naf 10 p/m wordt u lid van Kas di Kunuku en krijgt u:

- vrij en onbeperkt toegang tot het museum
- elk kwartaal de nieuwsbrief
- speciaal georganiseerde activiteiten voor leden

U kunt het bijgevoegde formulier invullen en afgeven bij uw bank.

Wij danken u bij voorbaat voor uw steun!

Met vriendelijke groet,

Bestuur Museum Kas di Kunuku

Tekst 6 Hittekramp

HERKEN DE SIGNALLEN EN SYMPTOMEN VAN HITTEKRAMP

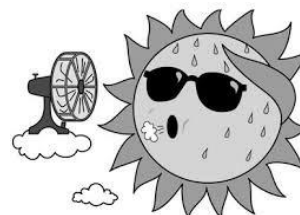
*duizeligheid
hoofdpijn
je zwak voelen
snelle hartslag
misselijkheid
krampen
pijn op de borst
moeilijk ademen*

Als het heet
weer is,
vermijd dan
cafeïne.

Indien mogelijk,
blijf uit de zon.

Koel zoveel mogelijk af.

Houd je hydratatie goed
bij. Drink regelmatig kleine
hoeveelheden water.
Probeer het gevoel van
dorst vóór te zijn.

Draag losse, ventilerende
kleding, liefst van katoen.
Als je in de zon moet
werken, draag dan een
hoofddekseel en gebruik
beschermingsmiddelen.

Mensen die sporten of een zware fysieke
inspanning leveren in een warme omgeving,
krijgen mogelijk te maken met hittekramp. Deze
onwillekeurige, kortstondige en pijnlijke
spierkramp is wellicht het gevolg van een tekort
aan vocht en zout in het lichaam. Meestal
worden de benen, de borst of de buik getroffen.

Hoewel het niet overdreven gevaarlijk is, vraagt
het wel om serieuze aandacht. Blijf bij iemand in
de buurt, want misselijkheid en duizeligheid
kunnen het voorval een naar staartje geven.

Naar: informatiefolder dokterswachtkamer